

Демьяненко И.В., Майданюк К.С.

Национальный университет пищевых технологий

ФИНАНСОВАЯ ПОЛИТИКА УКРАИНСКИХ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ

Аннотация

Исследованы вопросы формирования финансовой политики отечественных страховых компаний. Определены особенности и различия финансового менеджмента страховых компаний от управления предприятиями.

Ключевые слова: финансовая политика, страховая компания, учетная политика, политика управления денежными средствами, кредитная политика, дивидендная политика, коммуникационная политика.

Demianenko I.V., Maidaniuk K.S.

National University of Food Technologies

THE FINANCIAL POLICY OF UKRAINIAN INSURANCE COMPANIES

Summary

There issues of forming financial policy of domestic insurance companies were investigated of. Features and differences of financial management of insurance companies compared to business management were defined.

Keywords: financial policy, insurance company, accounting policy, cash flow management policy, credit policy, dividend policy, communication policy.

УДК 330.3

ДИНАМІКА ТА ВЗАЄМОЗ'В'ЯЗОК КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ, ПРИБУТКОВОСТІ ТА РІВНІВ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Ігнатенко М.М.

Уманський національний університет садівництва

У статті здійснено оцінку капітальних інвестицій у розвиток харчових підприємств України. Визначено їх обсяги, динаміку, взаємозв'язок з прибутковістю та рівнями соціальної відповідальності. Виявлено причини зменшення капіталовкладень, тенденції забезпечення фінансової стійкості та соціально відповідального розвитку. Обґрунтовано напрями державної підтримки вітчизняних підприємств у вказаних аспектах функціонування з врахуванням досвіду промислової політики ЄС.

Ключові слова: харчові підприємства, агробізнес, капітальні інвестиції, обсяги, динаміка, взаємозв'язок, прибутковість, соціальна відповідальність, конкурентоспроможність, продовольчий ринок, державне регулювання.

Постановка проблеми. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України склалися та спостерігаються значні ризики для капітального інвестування й забезпечення прибутковості національного господарства України і, особливо, для підприємств харчової промисловості, які значно залежать від кон'юнктури світового продовольчого ринку та платоспроможності населення. Це негативно впливає на їх прибутковість, фінансово-економічну стійкість, виконання соціальних, екологічних та відтворювальних функцій.

Питома вага підприємств галузі у структурі виробництва предметів споживання сягає 52,8%, у загальному обсязі промислової продукції – 16,3%, продукції агропромислового комплексу – 33,5%. Продовольчі товари становлять 68,0% загального виробництва товарів народного споживання у відпускних цінах, 63,9% загального обсягу роздрібного товарообороту та 61,5% у структурі особистого споживання матеріальних благ населенням країни.

Це значно підвищує значення соціальної відповідальності харчових підприємств у плані якості продукції, її доступності для всіх соціальних шарів населення, зайнятості працюючих, бюдже-

тоутворення тощо. При цьому серед інших країн світу Україна має найбільш сприятливий природний, людський, виробничо-ресурсний та інтеграційний потенціал для розвитку харчової промисловості, раціональне використання якого забезпечило б їй провідне місце на світовому й регіональних продовольчих ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній та зарубіжній науковій економічній літературі приділена значна увага дослідженню проблем функціонування харчових підприємств та капітальних інвестицій у їх розвиток (І. Бланк, П. Борщевський, Л. Дейнеко, А. Заїнчковський, Л. Мармуль, Л. Федулова), їх інноваційно-інвестиційного забезпечення (І. Ансофф, О. Бородіна, О. Сарапіна, Л. Страшинська, Р. Фатхуддінов), загальної стратегії розвитку (В. Геєць, О. Грішова, Я. Жаліло, Ю. Лупенко, П. Макаренко, М. Малік, М. Портер, О. Шубравська, Й. Шумпетер).

Виділення невіршених раніше частин проблеми. Проте питання соціальної відповідальності у такому контексті висвітлені недостатньо, за винятком загальних положень її здійснення (З. Галушка, І. Грішова, І. Комарницький та ін.). Тому визна-

чення тенденцій та взаємозв'язків капітального інвестування, прибутковості, фінансової стійкості та соціальної відповідальності харчових підприємств з метою державного регулювання удосконалення, визначення додаткових джерел, обґрунтування перспективних напрямів з урахуванням досвіду та вимог промислової політики ЄС потребують подальших розробок.

Мета статті. Метою статті є визначення взаємозв'язків у системі «капітальні інвестиції – прибутковість та фінансово-економічна стійкість – соціальна відповідальність харчових підприємств», оцінка їх динаміки та обсягів, проблем і тенденцій здійснення, обґрунтування напрямів та засобів державного регулювання з урахуванням досвіду промислової політики країн – членів ЄС.

Виклад основного матеріалу. Харчова промисловість є однією з найбільш інвестиційно привабливих галузей української промисловості. Це пояснюється швидкою окупністю інвестицій, наявністю широкої бази аграрної сировини для виробництва харчової продукції, а також існуванням містких ринків збуту [1, с. 124]. Виробництва галузі характеризуються значно меншою порівняно з іншими залежністю від кон'юнктурних змін на зовнішніх ринках завдяки значній ємності внутрішнього ринку та низькій еластичності попиту на продовольчу продукцію.

У 2011-2013 рр. показники індексу капітальних інвестицій у харчовій галузі демонстрували переважно позитивну динаміку – після суттєвого зростання у 2011 р. до рівня 137,3% у 2012 р. відбулося незначне падіння індексу до 96,6%, проте вже у 2013 р. показник індексу капітальних інвестицій відновив зростання до 112,8%. У 2014 р. кризові тенденції в українській економіці спричинили падіння індексу капітальних інвестицій у галузі – за підсумками січня-вересня 2014 р. він впав до рівня 72,1%. Аналіз показників динаміки капітальних інвестицій у харчову промисловість свідчить, що протягом 2010-2013 рр. до підприємств галузі надходило, в середньому, 14,2% від загальних обсягів капітальних інвестицій у промисловість, причому частка харчової промисловості скоротилася з 15,3% у 2010 р. до 14,5% у 2013 р. Обсяги капітальних інвестицій у харчову галузь протягом 2010-2013 рр. постійно зростали, у 2013 р. збільшившись у 1,8 разів порівняно з 2010 р. (табл. 1).

Основним джерелом фінансування інвестицій у харчовій промисловості є власні кошти підприємств, частка яких у структурі фінансування капітальних інвестицій у галузі у 2010-2013 рр. у середньому становила 87,3%, продемонструвавши зростання з 84,6% у 2010 р. до 92,2% у 2013 р. Частка кредитів у структурі капітальних інвестицій у харчову промисловість у 2010-2012 рр. коливалася у межах 10-13%, скоротившись у 2013 р. до 6,5%, а частка коштів іноземних інвесторів не перевищувала 3,3%.

Потенціал фінансування капітальних інвестицій за рахунок власних коштів харчових підприємств визначається показниками їхнього фінансового стану. На відміну від багатьох інших базових галузей української промисловості, протягом 2009-2013 рр. харчова промисловість залишалася прибутковою, а рівень рентабельності операційної діяльності зріс від 1,9% у 2008 р. до 6,1% у 2013 р. (у січні-червні 2014 р. – до 5,9%). Водночас, слід відмітити, що позитивні фінансові результати діяльності демонструють переважно великі та середні підприємства, тоді як внесок малих підприємств до загальногалузових показників протягом 2008-2012 рр. був негативним. Так, від'ємний рівень рентабельності операційної діяльності малих підприємств у 2008 р. становив

5,9%, у 2012 р. – 0,7%, обсяг чистих збитків – відповідно 831,3 млн грн і 411,6 млн грн. Це зменшує можливість харчових підприємств щодо забезпечення їх фінансової стійкості, розширеного відтворення, модернізації, конкурентоспроможності, тим більше до здійснення соціальної відповідальності у вигляді доброчинності, спонсорства, державно-приватного партнерства тощо.

Таблиця 1

Капітальні інвестиції у харчові підприємства за джерелами фінансування та їх динаміка, млн. грн.

	2010	2011	2012	2013
Разом, у т.ч. за рахунок:	8664,6	12254,6	13557,6	15275,3
коштів державного бюджету	4,5	25,1	14,1	-
коштів місцевих бюджетів	1,7	6,1	86,6	2,4
власних коштів підприємств та організацій	7333,8	10591,6	11669,4	14087,4
кредитів банків та інших позик	1004,2	1248,9	1760,4	987,1
коштів іноземних інвесторів	284,1	361,9	1,7	154,6
коштів вітчизняних інвестиційних компаній, фондів тощо	*	11,7	*	*
коштів населення на будівництво власних квартир	*	*	*	*
інших джерел фінансування	18,4	9,2	12,8	37,1

Джерело: складено за інформацією, наданою Держстатом України

* Інформація конфіденційна відповідно до Закону України «Про державну статистику»

Зростання обсягів освоєних капітальних інвестицій у 2010-2013 рр. відбулося у всіх підприємствах харчової промисловості – у виробництві харчових продуктів у 1,8 разів, у виробництві напоїв – у 1,3 разів, у виробництві тютюнових виробів – у 2,9 разів (рис. 1). Найбільші обсяги інвестицій надходили у виробництво харчових продуктів, куди у 2010-2013 рр. було спрямовано, у середньому, 76,0% усіх залучених інвестицій, тоді як у виробництво напоїв – 19,1%, у виробництво тютюнових виробів – 5,0%.

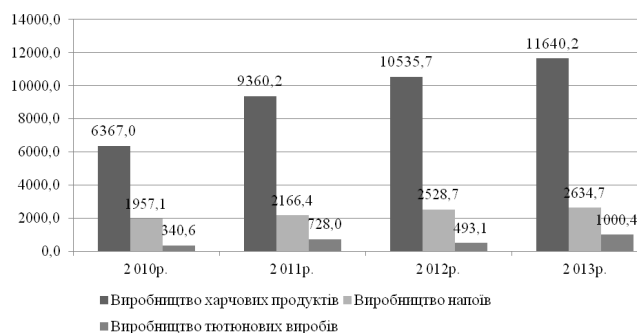

Рис. 1. Динаміка та обсяги залучення капітальних інвестицій у харчові підприємства України, млн грн
Джерело: складено за інформацією, наданою Державною службою статистики України

Найбільші обсяги інвестицій надходять до олієжированих, кондитерських, молоко- та м'ясопереробних

підприємств, виробництв пивобезалкогольних напоїв. Вказані підприємства харчової промисловості розвиваються в умовах високої концентрації та домінування на ринку декількох великих компаній (до 40) із значними інвестиційними можливостями [2, с. 10]. Так, Україна стабільно утримує перше місце у світовому виробництві та експорті соняшникової олії, виробництво якої контролюється декількома великими агрохолдингами (Kernel Holding S.A., Suntrade Bunge Ukraine, Cargill Україна, промисловою групою «Креатив»). 70% ринку кондитерської продукції контролюється сімома найбільшими виробниками, серед яких Рошен, Конті, АВК, Крафт Фудз Україна.

У виробництві напоїв сегмент безалкогольної продукції контролюється декількома міжнародними ТНК – Coca-Cola, PepsiCo, Suntory Holdings Ltd, а також ПрАТ «КЗБН «Росинка» і ПАТ «Оболонь». На ринку пива 95% виробництва здійснюється чотирма найбільшими компаніями – ПАТ «САН ІнБев Україна», ПАТ «Оболонь», Anadolu Efes Ukraine, ПАТ «Карлсберг Україна». На ринку горілки домінує трійка найбільших виробників – ТОВ «Алкогольні традиції» (холдинг «Баядера»), Global Spirits Group, ГК «Олімп». Помірно концентрованими є ринки вина, м'ясної та молочної продукції, проте й на них простежується тенденція до консолідації активів, збільшення капіталів, корпоратизації.

Будучи прибутковими бізнесовими структурами із значним запасом фінансово-економічної стійкості, вони демонструють приклади соціальної відповідальності. У цьому напрямі розроблені навіть довгострокові програми, фінансово обґрунтовані заходи та проекти. Мова йде про виробництво соціальних груп харчових продуктів за доступними цінами, спонсорську допомогу лікарням, інтернатам, дитячим будинкам, надання соціальних пакетів для власних співробітників, вирішення екологічних проблем (наприклад, продукція без ГМО, програми «Зелений офіс» тощо), здійснення рекламно-просвітницької діяльності щодо здорового харчування та здорового способу життя.

Завдяки швидкій окупності інвестицій та достатньо високій прибутковості, соціальній значимості та діяльності й відповідальності харчові підприємства продовжують залишатися одними з найбільш привабливих для іноземних інвесторів. Частка харчової галузі у структурі накопичених прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у промисловості зросла з 14,6% на початку 2010 р. до 18,5% на початок жовтня 2014 р. У 2011-2012 рр. спостерігалось нарощування ПІІ у харчову промисловість, проте за результатами 2013 р. приплив скоротився (рис. 2). У січні-вересні 2014 р. у

галузі взагалі спостерігався відплив ПІІ на рівні 360,3 млн дол. США.

Це пояснюється нестабільною політичною та соціально-економічною ситуацією у країні, ризиками ведення бізнесу. Станом на кінець червня 2014 р. найбільшою у структурі накопичених ПІІ у галузь була частка кіпрського капіталу (23,4%), що традиційно вказує на його вітчизняне походження. Другою за розмірами була частка Нідерландів (22,5%), представлених на українському ринку, зокрема, відділеннями компаній Nutricia Ukraine (виробництво дитячого харчування), Milkiland N.V. (виробництво молочної продукції), групи Zeelandia (виробництво інгредієнтів для хлібопекарської та кондитерської промисловості). Значні обсяги прямих інвестицій на українському ринку харчової продукції накопичені також Люксембургом, Великою Британією, Францією та Швейцарією.

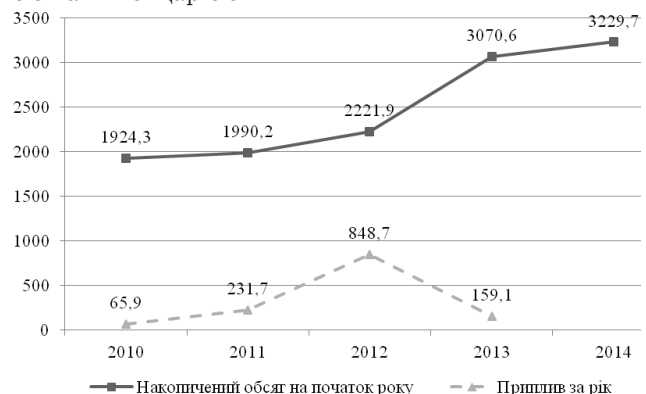

Рис. 2. Динаміка та обсяги прямих іноземних інвестицій у харчову промисловість України, млн дол. США, КВЕД 2010

Джерело: складено за: статистичний збірник Держстату «Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності» за 2013 р., експрес-випуск Держстату «Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України у січні-вересні 2014 року».

Харчові підприємства демонструють високий рівень ефективності використання капіталовкладень. Про це свідчать, зокрема, тенденції зростання вартості основних засобів (ОЗ) протягом 2008-2013 р. та переважання (за винятком 2011 р.) коефіцієнту оновлення ОЗ над коефіцієнтом їх вибуття (табл. 2). Ефективність використання ОЗ на підприємствах галузі підтверджується динамікою показника фондоемності. Водночас, позитивні тенденції підвищення ефективності використання ОЗ не привели до покращення стану ОЗ, ступінь їх зношеності навіть дещо зріс – з 44,9% у 2008 р. до 48,5% у 2013 р.

Таблиця 2

Показники ефективності інвестування підприємств харчової галузі України та їх динаміка, 2008-2013 рр.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013 **
Вартість основних засобів (на кінець року), млн грн	72957	80367	89453	93893	105624	116776
Ступінь зношеності основних засобів, %	44,9	44,7	45,1	45,8	47,2	48,5
Коефіцієнт оновлення основних засобів, %	11,6	8,7	7,2	2,0	8,5	8,1
Коефіцієнт вибуття основних засобів, %	5,4	7,3	5,5	9,7	3,6	4,3
Фондоемність (вартість основних засобів на 1 грн реалізованої продукції), грн	0,48	0,49	0,45	0,42	0,40 *	0,43

Джерело: складено та розраховано за: стат. бюлетені та збірники Держстату України «Основні засоби України», 2008-2010 рр. та 2013 р., «Баланс основних засобів України», 2011-2012 рр., «Статистичний щорічник України», 2011-2013 рр., «Обсяги реалізованої промислової продукції за видами діяльності», «Капітальні інвестиції в Україні» 2012-2013 рр.

*обсяг реалізованої промислової продукції – КВЕД 2010

** Дані розраховано за КВЕД 2010

Специфікою харчової промисловості України є значна поляризація суб'єктів господарювання: частка малих підприємств (включаючи мікропідприємства) у 2010 р. становила 79,3%, у 2011 р. – 79,4%, у 2012 р. – 77,8% загальної кількості підприємств галузі, з них мікропідприємства становили 56,8%, 56,2% і 52,3% відповідно. При цьому протягом 2008-2012 рр. малими підприємствами було реалізовано лише 4-5% усієї продукції галузі. Натомість у ЄС мікро- та малі підприємства харчової промисловості, становлячи 95% від загальної кількості підприємств галузі, забезпечують 22% галузевих доходів.

За таких обставин малі та мікропідприємства є менше інвестиційно привабливими порівняно з великими та середніми, які демонструють позитивні фінансові результати і забезпечують основні обсяги реалізації продукції. Таке «замкнуте коло» не сприяє розвитку агропродовольчого ринку, справедливій конкуренції, формуванню середнього класу, соціологізації галузі та соціальної відповідальності переважної більшості підприємств.

Отже, попри відносно високі порівняно з іншими галузями показники інвестування, у харчовій промисловості позитивні результати діяльності та приплив інвестицій, соціальна відповідальність забезпечувалися переважно великими корпораціями, в т.ч. з іноземним капіталом [3, с. 187]. Одночасно потенціал малого та середнього підприємства залишається задіяним не повною мірою. Загалом, у галузі накопичилася низка системних проблем, серед яких першочергового вирішення вимагають наступні.

1. Низька ефективність використання механізмів державної підтримки інвестування. Важливим механізмом державної інвестиційної політики у харчовій промисловості України є підтримка реалізації інвестиційних проектів згідно Закону України від 06.09.2012 р. № 5205-VI «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць». Згідно Розпорядження КМУ від 14.08.2013 р. № 843-р «Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки» агропромисловий комплекс (за напрямками «виробництво, зберігання харчових продуктів, у т.ч. дитячого харчування, виробництво біопалива з орієнтацією на імпортозаміщення») віднесено до пріоритетних галузей економіки. Це забезпечує суб'єктам господарювання, які реалізують інвестиційні проекти у харчовій промисловості, низку податкових пільг, у тому числі нульову ставку податку на прибуток до кінця 2017 р. (з 01.01.2018 р. по 31.12.2022 р. включно – 8%; з 01.01.2023 р. – 16%), а також прискорену амортизацію.

Однак, за даними Мінекономрозвитку України, у Державному реєстрі інвестиційних проектів та інвестиційних пропозицій станом на 09.10.2014 р. зареєстровано лише 1 інвестиційну пропозицію – щодо будівництва грибопромислового комплексу повного циклу у Київській області. Це свідчить про вкрай недостатнє використання цього механізму у сфері агропродовольчого бізнесу, недостатню підтримку малих та середніх підприємств, здійснення якої передбачене відповідними регіональними та місцевими програмами. Фінансування таких програм здійснюється у недостатніх обсягах: у 2013 р. на реалізацію їх заходів з обласних та місцевих бюджетів спрямовано 21,7 млн грн із затверджених 53,6 млн грн, у 2012 р. – 14,9 млн грн з 30,7 млн грн.

2. Низький рівень інтеграції харчових підприємств у ланцюгах доданої вартості, відсутність необхідної інфраструктури для розвитку інтеграційних процесів у галузі. Так, політика ЄС щодо

підтримки та розвитку харчової промисловості заснована саме на налагодженні діалогу між усіма учасниками та забезпеченні ефективного функціонування ланцюгів виробництва та збуту харчової продукції. З цією метою у 2010 р. Європейською Комісією було створено Форум високого рівня для кращого функціонування системи постачань харчової продукції. Він об'єднує представників профільних міністерств, агропродовольчого бізнесу, включаючи виробників сировини, переробних та торговельних підприємств, асоціацій та федерацій АПК, а також недержавних організацій загалом не більше 45 членів. Діяльність Форуму є ефективним механізмом державної підтримки галузі. Вона дозволяє формувати гнучку промислову політику з урахуванням потреб та інтересів виробників та споживачів харчової продукції.

Одним із складників у промисловій політиці ЄС є стимулювання механізмів саморегулювання у ланцюгу постачань продукції – спільною виробленню кодексів належної практики для підприємств галузі, прозорості цінової політики для постачальників сировини, забезпеченні екологізації виробництва. У цілому це сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємств галузі, їх соціальної відповідальності. В Україні поки що не створено належного підґрунтя для розвитку інтеграційних процесів та забезпечення інтересів усіх учасників ринку харчової продукції та споживачів. Це стримує приплив як іноземних, так і вітчизняних інвестицій у галузь.

Слабкою ланкою у виробництві харчової продукції є забезпеченість переробних підприємств сировиною. Так, гострою є проблема якості і безпечності сільськогосподарської сировини, адже харчопереробні підприємства майже на 50% забезпечуються м'ясосировиною, виробленою в господарствах населення, на 80% – виробленою в цих господарствах молокосировиною і близько 20% – зерновими і зернобобовими культурами [4, с. 125]. Використовується також несертифікована імпортна сировина, яка часто не відповідає державним стандартам якості, не може гарантувати належний рівень безпечності та якості кінцевої продукції. Підвищений попит на сировину належної якості спричиняє значне зростання цін на неї, які на сьогодні значно перевищують європейські, істотно збільшуючи операційні витрати підприємств та обмежуючи їхні інвестиційні можливості.

Високий ступінь дезінтеграції на продовольчому ринку спричинений також значно нижчим рівнем кластеризації харчових підприємств, що пов'язано із територіальною розосередженістю виробників харчових товарів, а також недостатнім використанням інших мережевих моделей інтеграції – франчайзингу (створення т. зв. «парасолькових» брендів), субконтрактингу, стратегічних альянсів, що значно ослаблює їхні позиції на вітчизняному ринку та перешкоджає виходу на зовнішні.

3. Повільне впровадження міжнародних стандартів управління якістю та безпечністю харчової продукції на підприємствах галузі (НАССР). Якісне оновлення матеріально-технічної бази харчових підприємств можливе завдяки спрямуванню інвестицій у впровадження ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій та систем управління якістю та безпечністю харчової продукції, що є загальносвітовою тенденцією. Це пов'язано з тим, що після ухвалення у 2004 р. Регламенту ЄС № 852 щодо гігієни харчових продуктів, впровадження систем самостійного контролю на основі принципів НАССР в усіх галузях промисловості у

ЕС є обов'язковим. Це зобов'язує підвищувати відповідальність підприємств за якість та безпечність харчової продукції.

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції та експортного потенціалу харчових підприємств в Україні здійснено заходи щодо гармонізації вітчизняного законодавства у цій сфері з вимогами ЄС. Так, згідно з новою редакцією Закону України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР «Про безпечність та якість харчових продуктів» запровадження системи НАССР та/або інших систем забезпечення безпечності та якості під час виробництва та обігу харчових продуктів є обов'язковою вимогою до виробників харчової продукції. Натомість, станом на кінець 2013 р. в Україні лише 34% підприємств харчової галузі впровадили міжнародні системи контролю якості та безпеки харчових продуктів [5]. Переважну частину з них становлять великі корпорації, оскільки для малих підприємств галузі витрати на запровадження НАССР є занадто високими [6].

Отже, посилення конкуренції на світовому та вітчизняному продовольчих ринках, лібералізація зовнішньоторговельних відносин, зростання цін на продовольство виносять завдання підвищення ефективності розвитку харчових підприємств, удосконалення механізмів управління ними в ряд таких, що спрямовані на забезпечення соціальної стабільності, підвищення добробуту населення, зменшення міжрегіональної напруженості, входження України в коло розвинених країн світу.

Харчові підприємства є одними з системоутворюючих елементів економіки України. Їх провідна роль у повноцінному забезпеченні населення

країни продовольчими товарами, тісний зв'язок з сільським господарством, участь у формуванні експортного потенціалу визначають стратегічне значення галузі у цілому. Тому ефективна, високопродуктивна, динамічно зростаюча харчова промисловість є пріоритетною галуззю в забезпеченні економічної безпеки держави і досягненні високої національної конкурентоспроможності та соціальної відповідальності бізнесу.

Висновки і пропозиції. Про місце та роль харчових підприємств у національному господарстві України свідчить висока динаміка розвитку, їх інвестиційна привабливість, взаємозв'язки з господарським і промисловим комплексом країни та її регіонів, наявність прямих і зворотних зв'язків з іншими галузями, соціальна значимість. Вони можуть бути пропульсивним ядром, розвиток якого здатний спричинити відчутний мультиплікативний вплив на інші господарські утворення.

Крім того, хоча харчові підприємства не відносяться до тих, що забезпечують техніко-технологічну модернізацію, конкурентоспроможність їх продукції на внутрішньому ринку і високий експортний потенціал дозволяють стримувати імпорт продовольчої продукції, заощаджувати валютні кошти та завдяки позитивному експортно-імпортовому сальдо забезпечувати фінансовий приріст і стабільність. Тим самим створюються джерела для розробок або закупівлі сучасного обладнання і технологій, реалізації інноваційної моделі розвитку агробізнесу та національного господарства у цілому, соціальної відповідальності та державно-приватного партнерства для вирішення важливих соціально-економічних завдань.

Список літератури:

1. Мармуль Л. О. Інвестування інноваційного розвитку харчових і переробних підприємств: [монографія] / Л. О. Мармуль, І. В. Ксьонжик. – Миколаїв, 2011. – 153 с.
2. Сарапіна О. А. Особливості та основоположні принципи здійснення фінансової реструктуризації підприємств харчової промисловості / О. А. Сарапіна // Агросвіт – К.: ТОВ «ДКС Центр». – 2011. – № 15. – С. 8-12.
3. Страшинська Л. В. Експортний потенціал харчової промисловості: стратегія зростання / Л. В. Страшинська // Наук. праці Нац. ун-ту харч. технологій. – 2005. – № 16. – С. 186-189.
4. Крисанов Д. Ф. Потенціал харчових галузей АПК України: структурні трансформації та результативність використання / Д. Ф. Крисанов, Л. О. Удова, О. М. Варченко // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2013. – № 1. – С. 121-135.
5. Українські підприємства поліпшують якість продукції // Інформаційний бюлетень КМУ, режим доступу: <http://www.info-kmu.com.ua/2013-12-16-000000pm/article/17371196.html>
6. Впровадження систем управління безпечністю харчових продуктів на українських підприємствах харчової промисловості: аналіз витрат і вигід. Проект ІFC «Безпечність харчової продукції в Україні». Режим доступу: <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/850d27804b75055eaf7cbf6eac26e1c2/CBA%2Breport%2BUKR.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=850d27804b75055eaf7cbf6eac26e1c2>

Игнатенко Н.Н.

Уманский национальный университет садоводства

ДИНАМИКА И ВЗАИМОСВЯЗЬ КАПИТАЛЬНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ, ДОХОДНОСТИ И УРОВНЕЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПИЩЕВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Аннотация

В статье осуществлена оценка капитальных инвестиций в развитие пищевых предприятий Украины. Определены их объемы, динамику, взаимосвязь с доходностью и уровнем социальной ответственности. Выявлены причины уменьшения капиталовложений, тенденции обеспечения финансовой устойчивости и социально ответственного развития. Обоснованы направления государственной поддержки отечественных предприятий в указанных аспектах функционирования с учетом опыта промышленной политики ЕС.

Ключевые слова: пищевые предприятия, агробизнес, капитальные инвестиции, объемы, динамика, взаимосвязь, прибыльность, социальная ответственность, конкурентоспособность, продовольственный рынок, государственное регулирование.

Ihnatenko M.M.

Uman National University of Horticulture

**DYNAMICS AND INTERRELATION OF CAPITAL INVESTMENTS,
PROFITABILITY AND LEVELS OF SOCIAL RESPONSIBILITY
OF THE FOOD ENTERPRISES OF UKRAINE**

Summary

The article presents the evaluation of capital investments in the development of food enterprises of Ukraine. Their volumes, dynamics, relationship with profitability and social responsibility are determined. Reasons for the decline in investment, trends of financial sustainability and socially responsible development are identified. The basic directions of state support of domestic enterprises in these aspects of functioning based on the experience of the EU industrial policy are proved.

Keywords: food companies, agribusiness, capital investment, volumes, dynamics, relationship, profitability, social responsibility, competitiveness, food market, state regulation.